

Valsts darba
inspekcija

Psihoemocionālo riska faktoru ietekme attālinātā darba apstākļos un tās radītās sekas

Sandra Zariņa

Valsts darba inspekcijas Darba aizsardzības nodaļas vadītāja

2021. gada 1. decembrī

Valsts darba
inspekcija

Psiholoģiskie un emocionālie riska faktori*

- Darba laiks;
- Darba laika deficīts;
- Monotons darbs;
- Nespēja ietekmēt darba procesu;
- Darbs izolācijā;
- Paaugstināta atbildība;
- Saspringta psiholoģiskā atmosfēra darbā;
- Vardarbība;
- Citi psiholoģiskie faktori.

* 06.10.2007. MK noteikumi Nr.660 «Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība»

Valsts darba
inspekcija

Aptaujā par psihoemocionālajiem riska faktoriem darba vidē 2019. gadā anonīmi piedalījās:

4989

valsts/pašvaldību iestāžu darbinieki

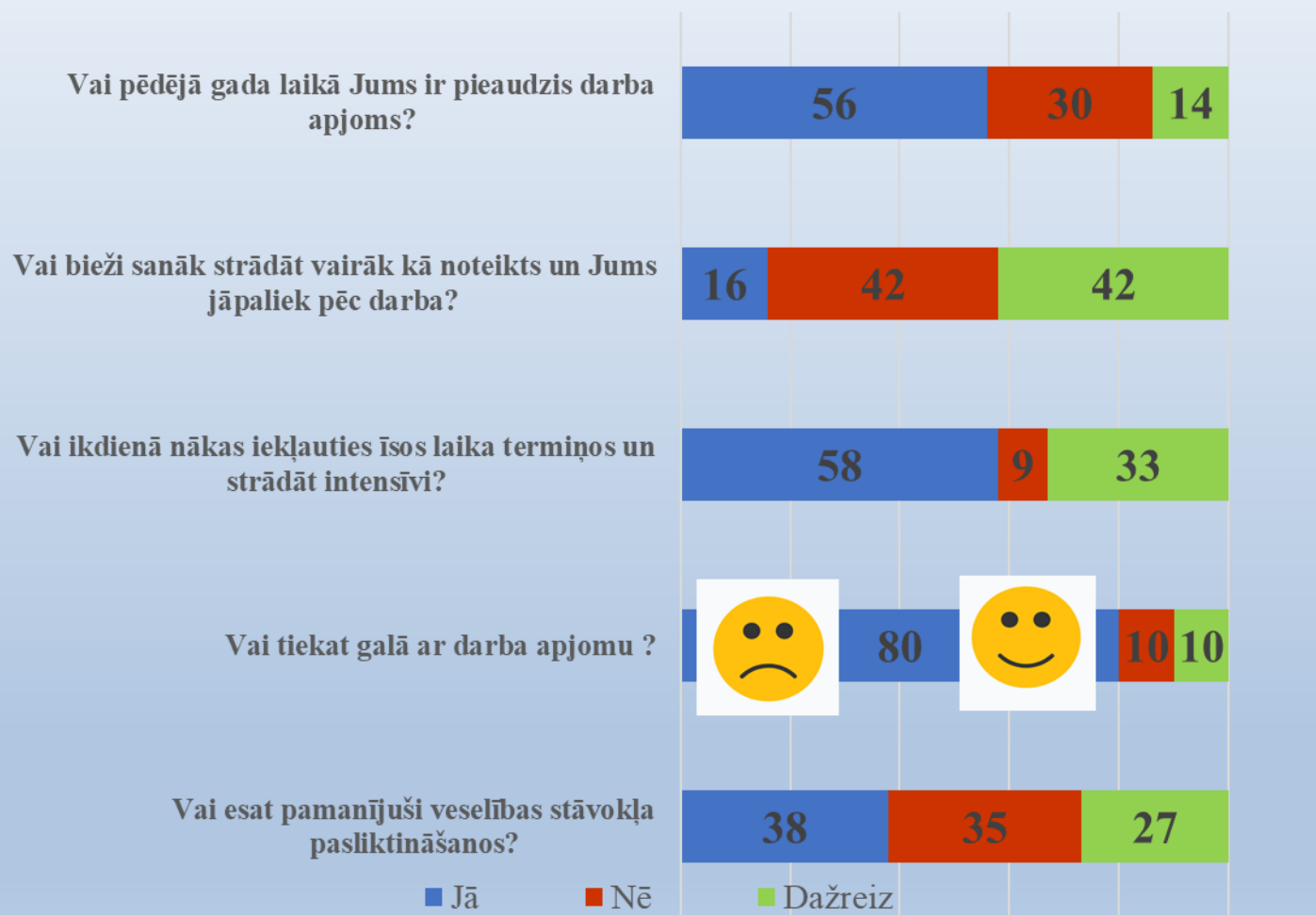
Rīgā-2438

Reģionos-2551

Valsts darba
inspekcija

Aptaujas par psihoemocionālajiem riska faktoriem darba vidē 2019. gadā būtiskākie rezultāti (%)

Valsts darba
inspekcija

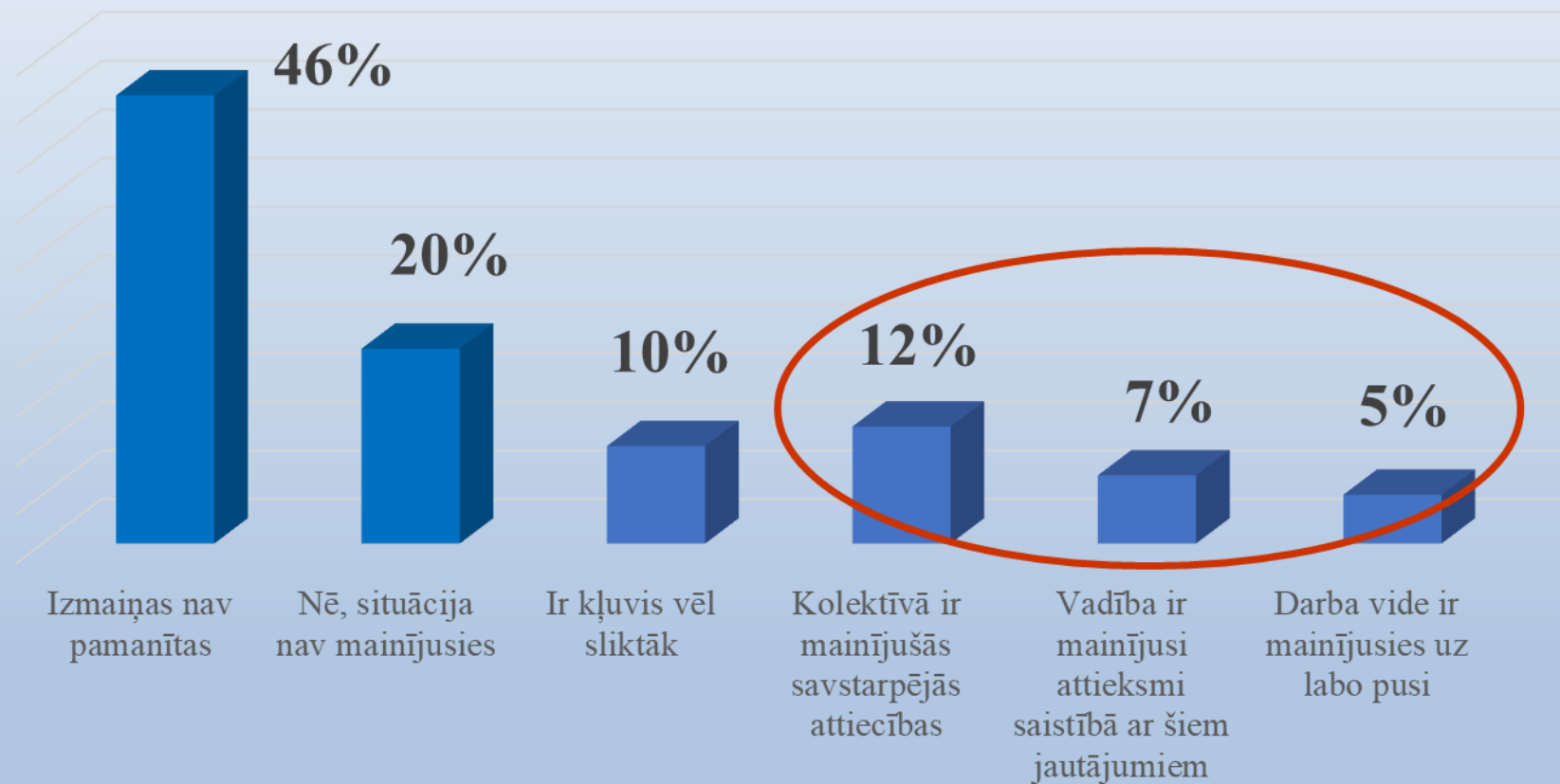
Ko darījām ar iegūtajiem rezultātiem?

- Apkopojām katras iestādes rezultātus;
- Tikāmies ar iestādes vadību;
- Stāstījām, skaidrojām;
- Analizējām;
- Konsultējām;
- Darba devējam nu bija jārīkojas....

Valsts darba
inspekcija

**Pēc gada - Vai esat pamanījuši izmaiņas
psihoemocionālajā darba vidē Jūsu iestādē pēc
2019.gadā VDI veiktās aptaujas?
2020. gadā atbildēja 1626 respondenti:**

Valsts darba
inspekcija

Darbinieku komentāri 2020. gadā:

- -Kolektīvs **sašķēlies, neuzticas** viens otram, **nospiedoša** atmosfēra, **nevienlīdzīga** attieksme;
- Darba devējam **nav izpratnes** par šiem jautājumiem, **palielinājies** darba apjoms, **pārslodze, nepārdomāta** darba organizācija;
- **Izdegšana, kontrole** no vadības, slikta **informācijas apmaiņa**, nesaprotamas prasības, iekšējie **konflikti** netiek risināti, strukturālās **reformas**;
- **+ uzlabojusies** savstarpējā komunikācija, **nomainīts** vadītājs, jūtams **atbalsts** un rūpes no vadības puses, tiekam uzklausīti, atbalstīti, iesaistīti

Valsts darba
inspekcija

Kāpēc 2021. gadā organizējam tematisko pārbaudi par attālinātā darba organizāciju?

- RSU DDVVI pētījuma par COVID-19 ietekmi uz nodarbinātību un darba vidi Latvijā rezultāti ;
- Mērķis noskaidrot darba apstākļus strādājot attālināti :
 - darba laiks, pārtraukumi,
 - vienošanās par attālinātu darbu,
 - darba aprīkojuma nodrošinājums,
 - darba vietas ergonomika;
 - komunikācija ar vadību;
 - iespējamās veselības problēmas;
 - problēmas, ieteikumi darba uzlabošanai.
- Aptaujājām gan darba devējus, gan nodarbinātos.

Valsts darba
inspekcija

2021. gada aptaujā par attālinātā darba organizāciju valsts/pašvaldību iestādēs piedalījās:

7202

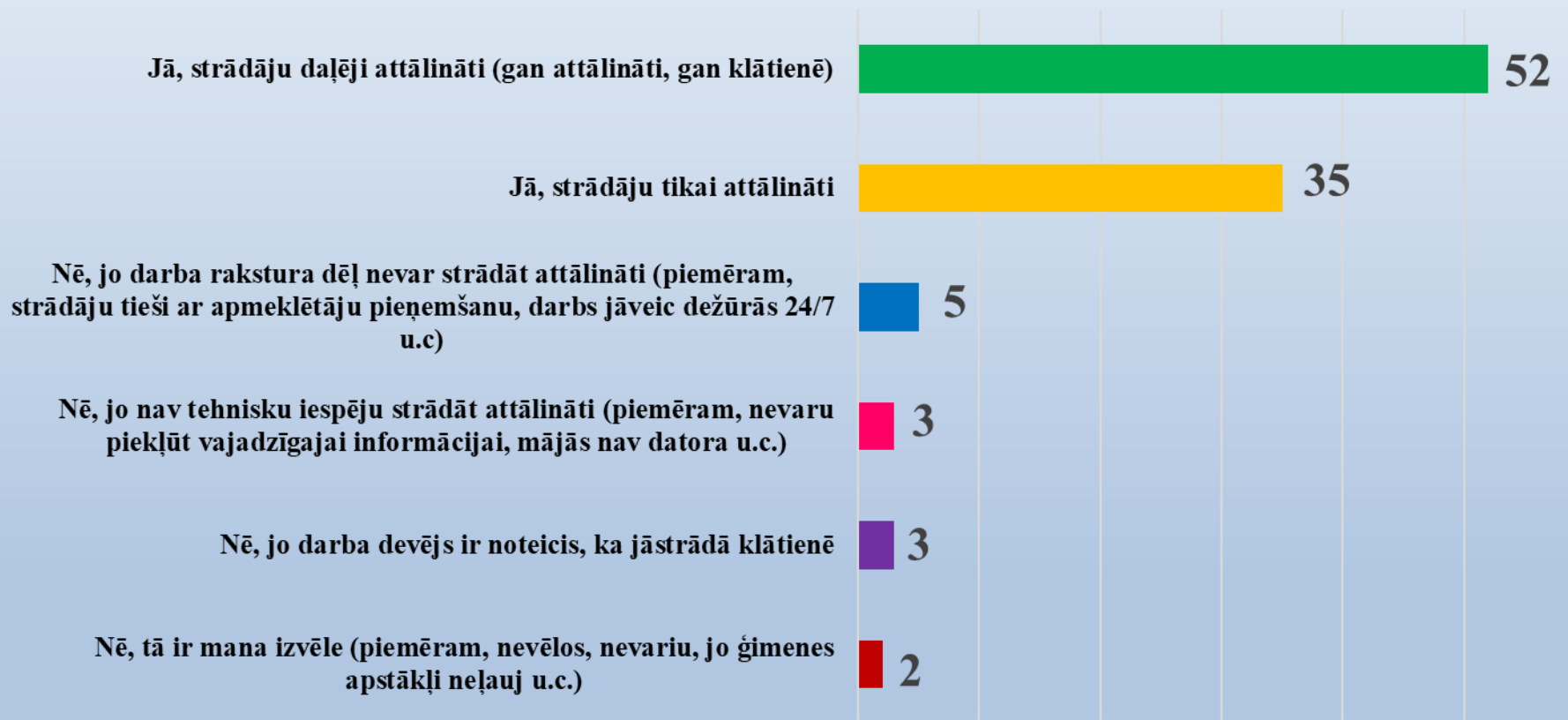
Valsts/pašvaldības iestāžu darbinieki

Rīgā-3783
Reģionos-3419

Valsts darba
inspekcija

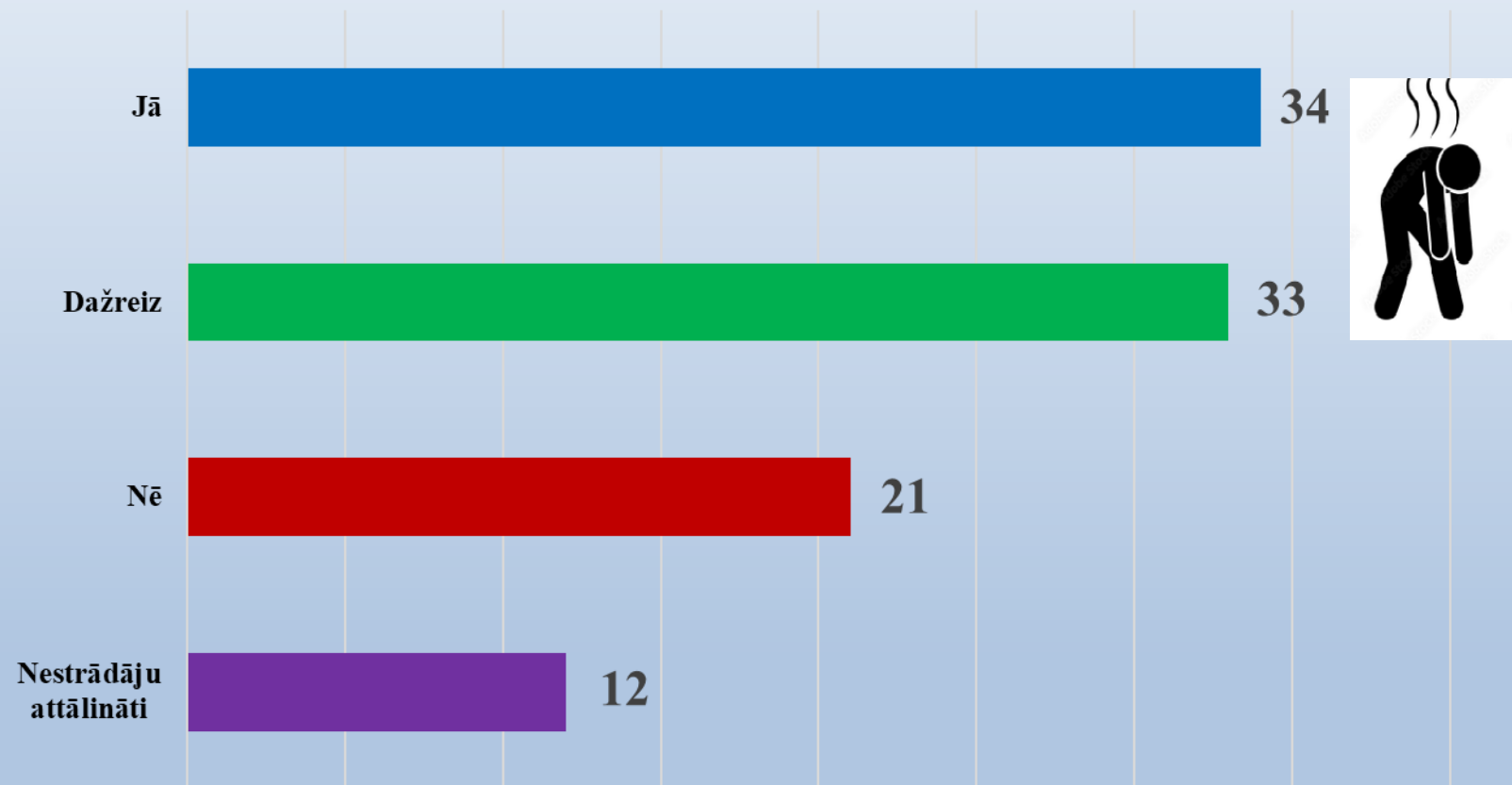
Vai strādājat attālināti (%) ?

Valsts darba
inspekcija

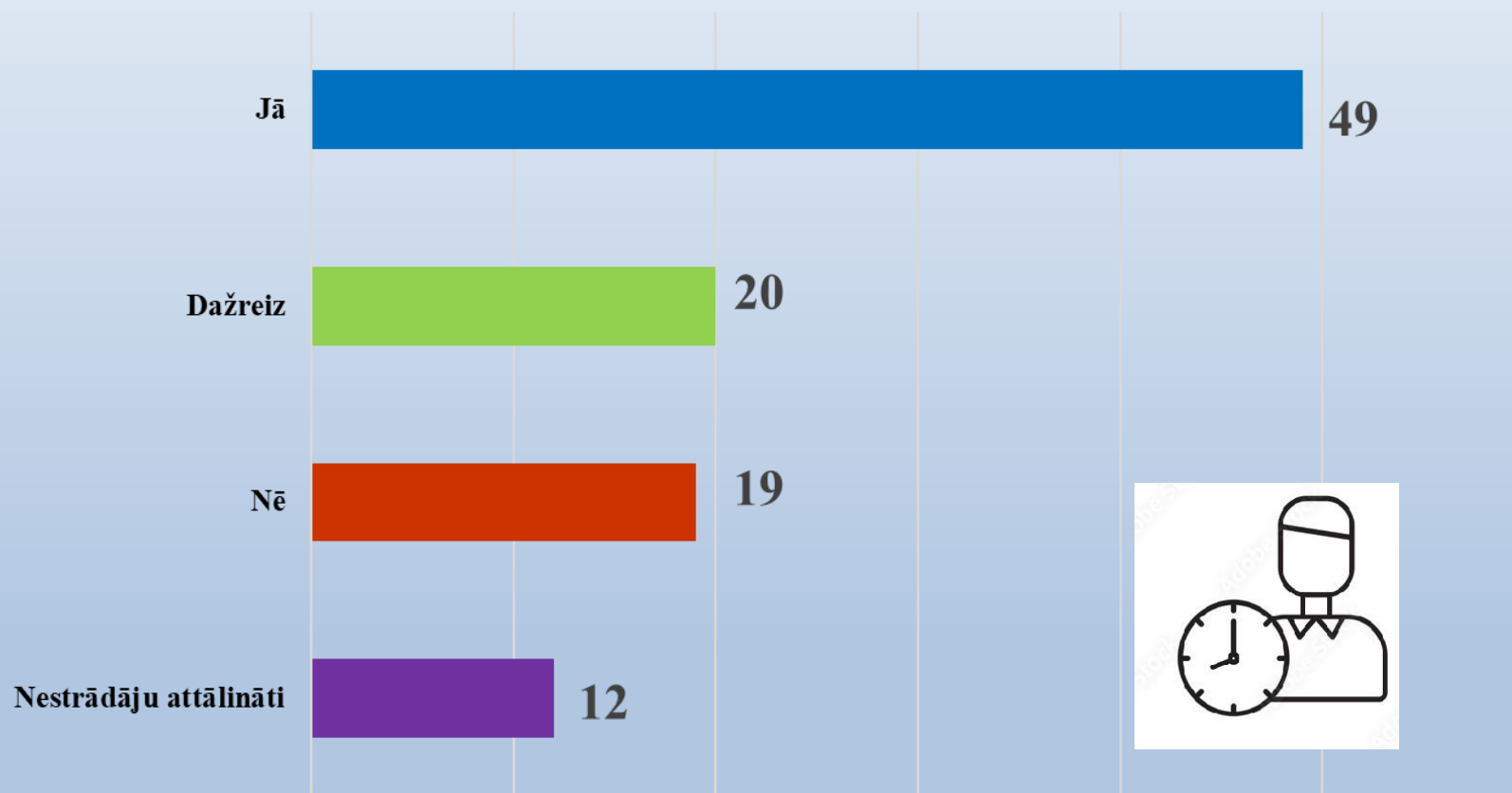
Vai strādājot attālināti, darbam veltāt vairāk laika nekā strādājot birojā (%)?

Valsts darba
inspekcija

Vai strādājot attālināti, darba diena iekļaujas normālā darba laika ietvaros? (%)?

Valsts darba
inspekcija

Kas sagādāja grūtības, strādājot attālināti- **darbinieku atbildes:**

- Nepieciešamo dokumentu nepieejamība;
- Neērta darba vieta;
- Nepietiekamais nodrošinājums ar datortehniku
- Kolēģu trūkums, atsvešinātība;
- Pastiprināta kontrole no vadības puses;
- Darba apvienošana ar bērnu mācīšanu;
- Komunikācijas trūkums, vientulības sajūta;
- **Grūtības koncentrēties darbam;**
- **Grūtības ievērot darba laiku;**
- Vides nemainība;
- Mazkustīgums.

Valsts darba
inspekcija

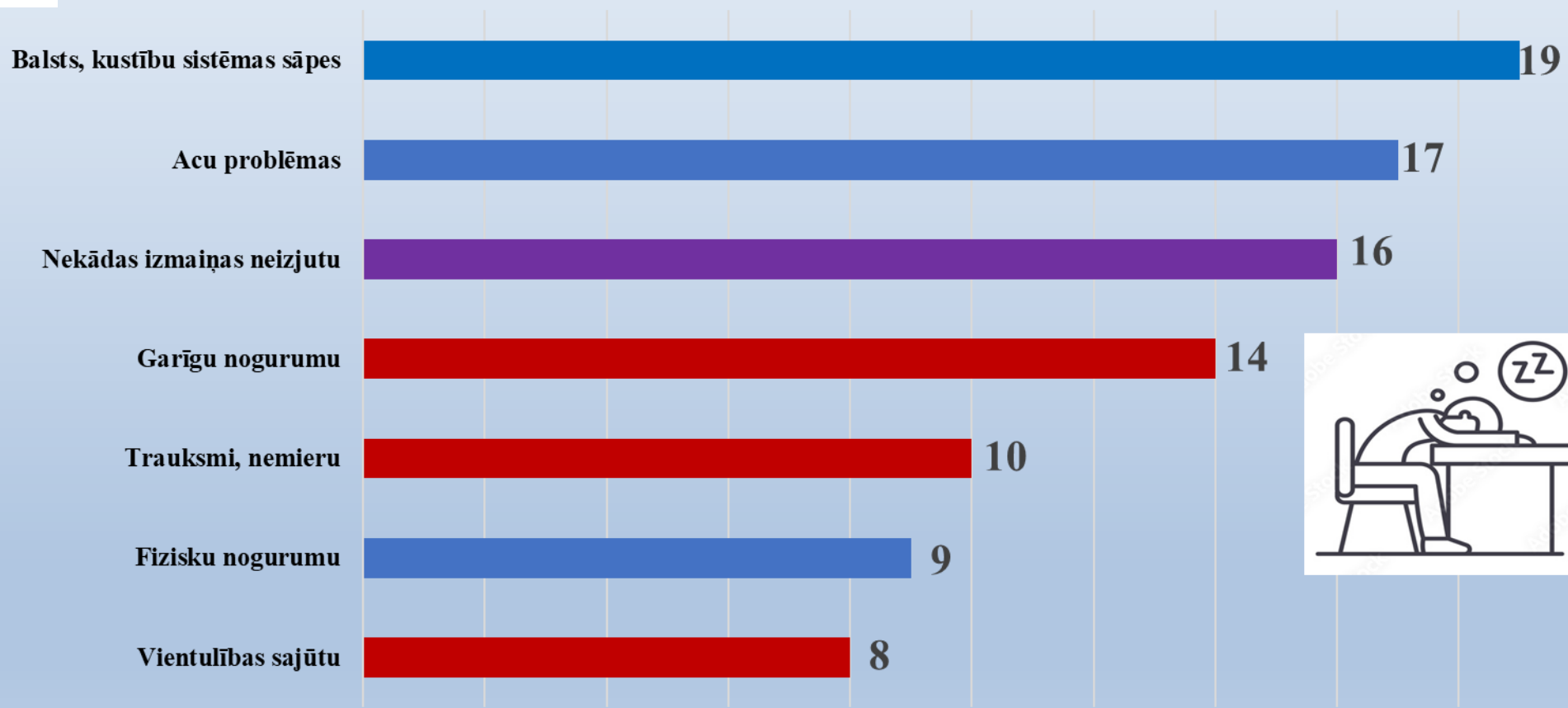
Kas sagādāja grūtības, strādājot attālināti- **darba devēja atbildes:**

- Nepietiekamais nodrošinājums ar datortehniku;
- IT nodrošinājums;
- Risku novērtēšana attālinātā darba vietai;
- Īssais termiņš pārejai uz attālināto darbu;
- Procesu elektronizēšana;
- Pieredzes trūkums;
- **Nespēja kontrolēt darbiniekus;**
- Biežās sapulces, sanāksmes, semināri;
- **Kā uzturēt kolektīva vienotību, psihoemocionālo gaisotni.**

Valsts darba
inspekcija

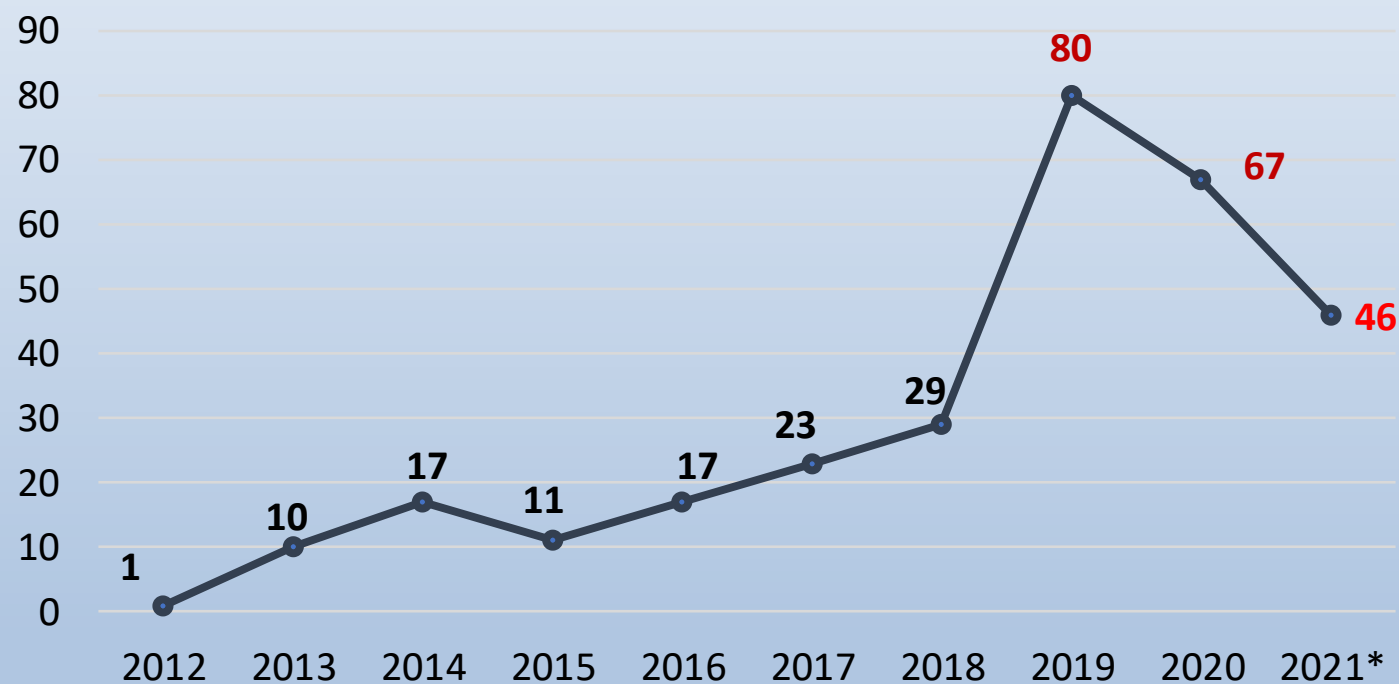
Kādas veselības problēmas izjutāt strādājot attālināti? (%)

Valsts darba
inspekcija

Pirmreizējo arodsaslimšanas gadījumu skaita dinamika psihoemocinālā riska faktora ietekmē (pamatdiagnoze+blakusdiagnoze)

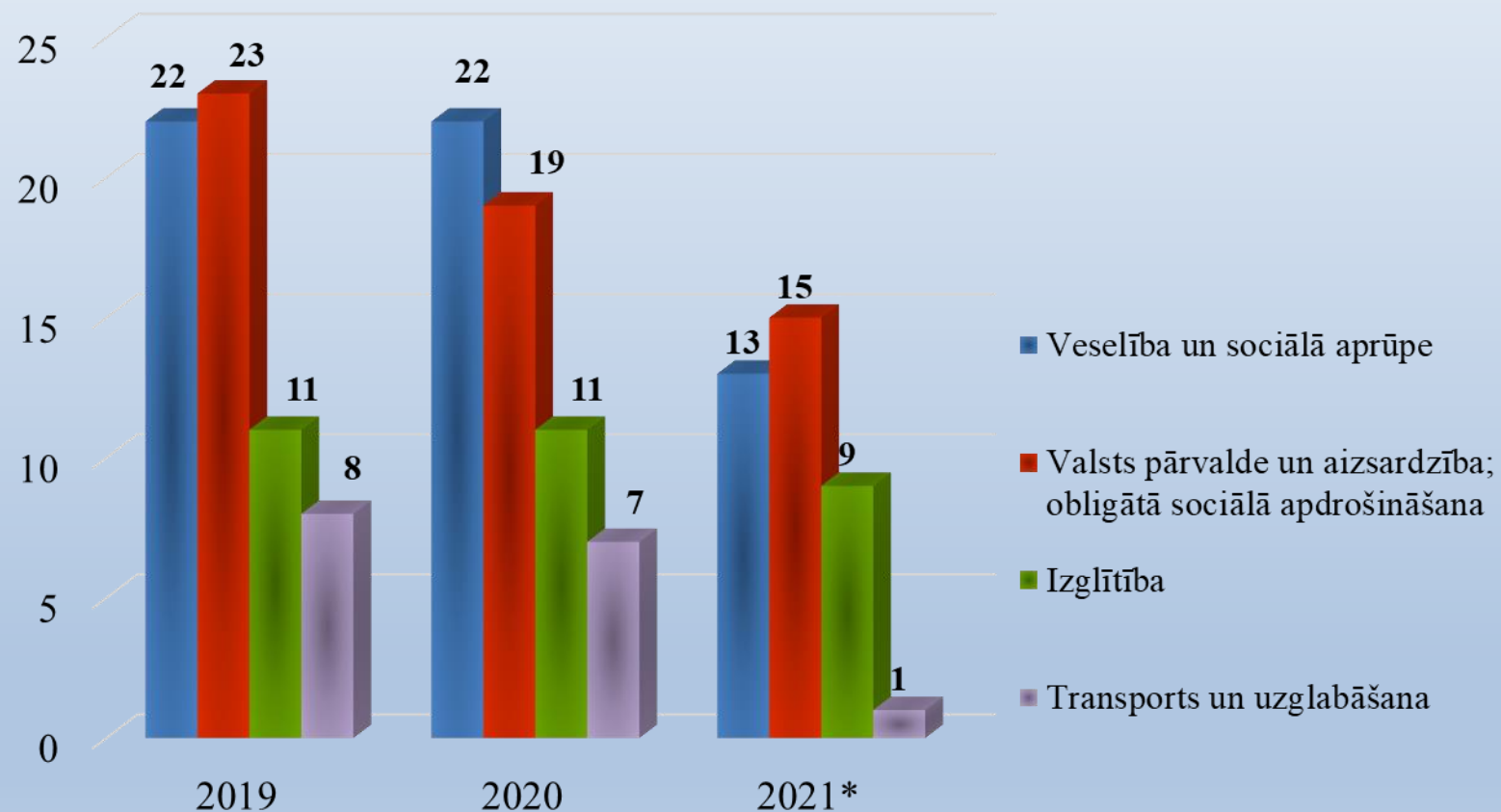

* Dati par 2021. gadu ir uzskatāmi par operatīvajiem datiem, kas mainīsies

Valsts darba
inspekcija

Pirmreizēji apstiprināto arodsaslimšanas gadījumu skaits psihoemocinālā riska faktora ietekmē pa nozarēm

* Dati par 2021. gadu ir uzskatāmi par operatīvajiem datiem

Valsts darba
inspekcija

Pirmreizēji apstiprināto arodsaslimšanas gadījumu profesijas psihoemocinālā riska faktora ietekmē

Veselības un sociālās aprūpes nozarē:

Medicīnas māsa, ārsts speciālists (neirologs, ginekologs, psihiatrs, radiologs, ķirurgs), neatliekamās palīdzības feldšeris, aprūpētājs u.c

Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšanas nozare:

Nodokļu inspektors, iestādes vadītājs /vietnieks, policijas kārtībnieks, tiesnesis, grāmatvedis, padomnieks, jurists, klientu apkalpošanas speciālists u.c.

Izglītības nozare:

Skolotājs, iestādes vadītājs, pasniedzējs, medmāsa

Transporta un uzglabāšanas nozare:

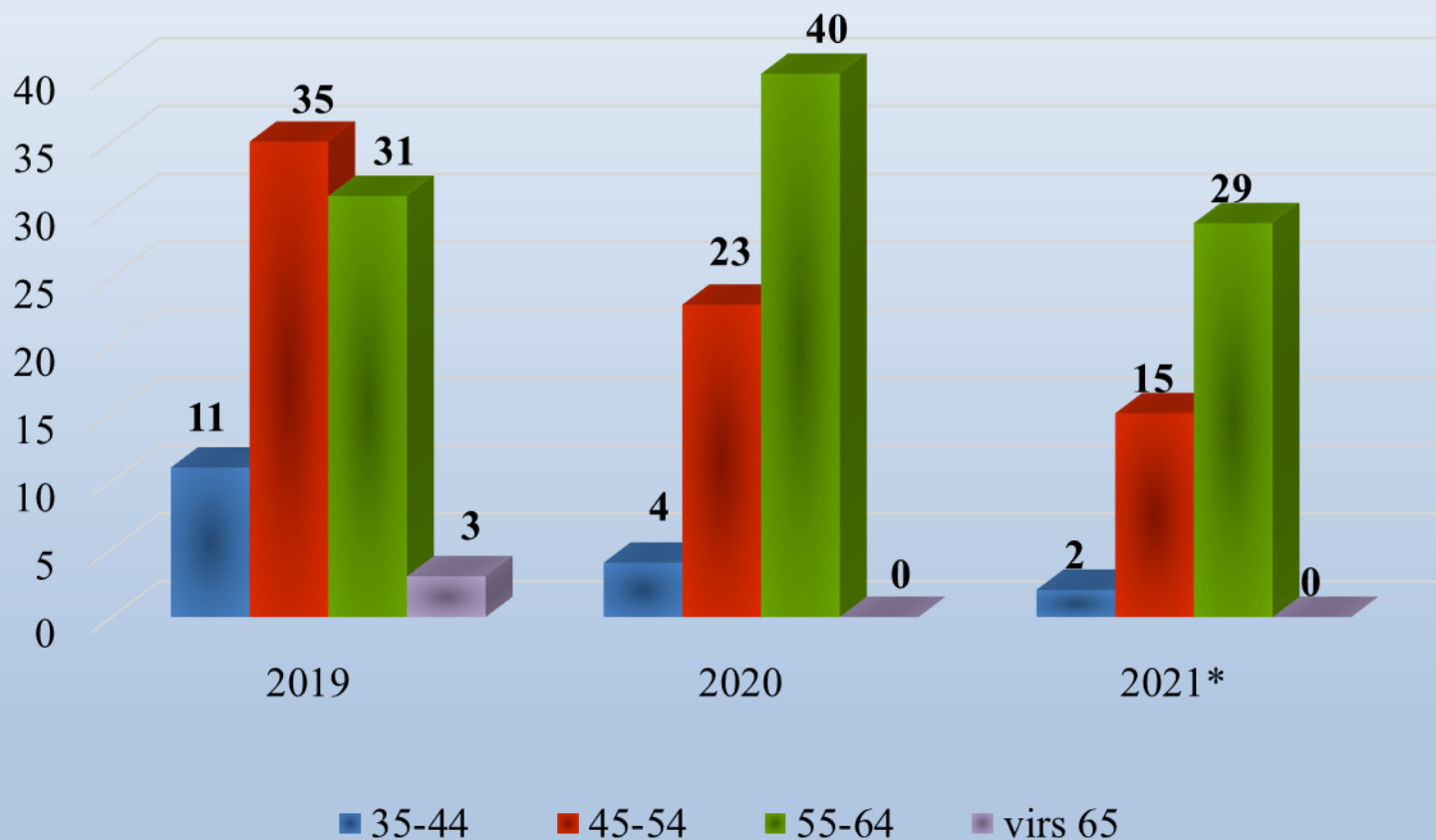
Dzelzceļa dispečeris, aviodrošības dienesta darbinieks, biļešu kases kasieris, stacijas dežurants, analītiķis, darba aizsardzības inženieris.

Valsts darba
inspekcija

Pirmreizēji apstiprināto arodsaslimšanas gadījumu skaits psihoemocinālā riska faktora ietekmē pa vecuma grupām

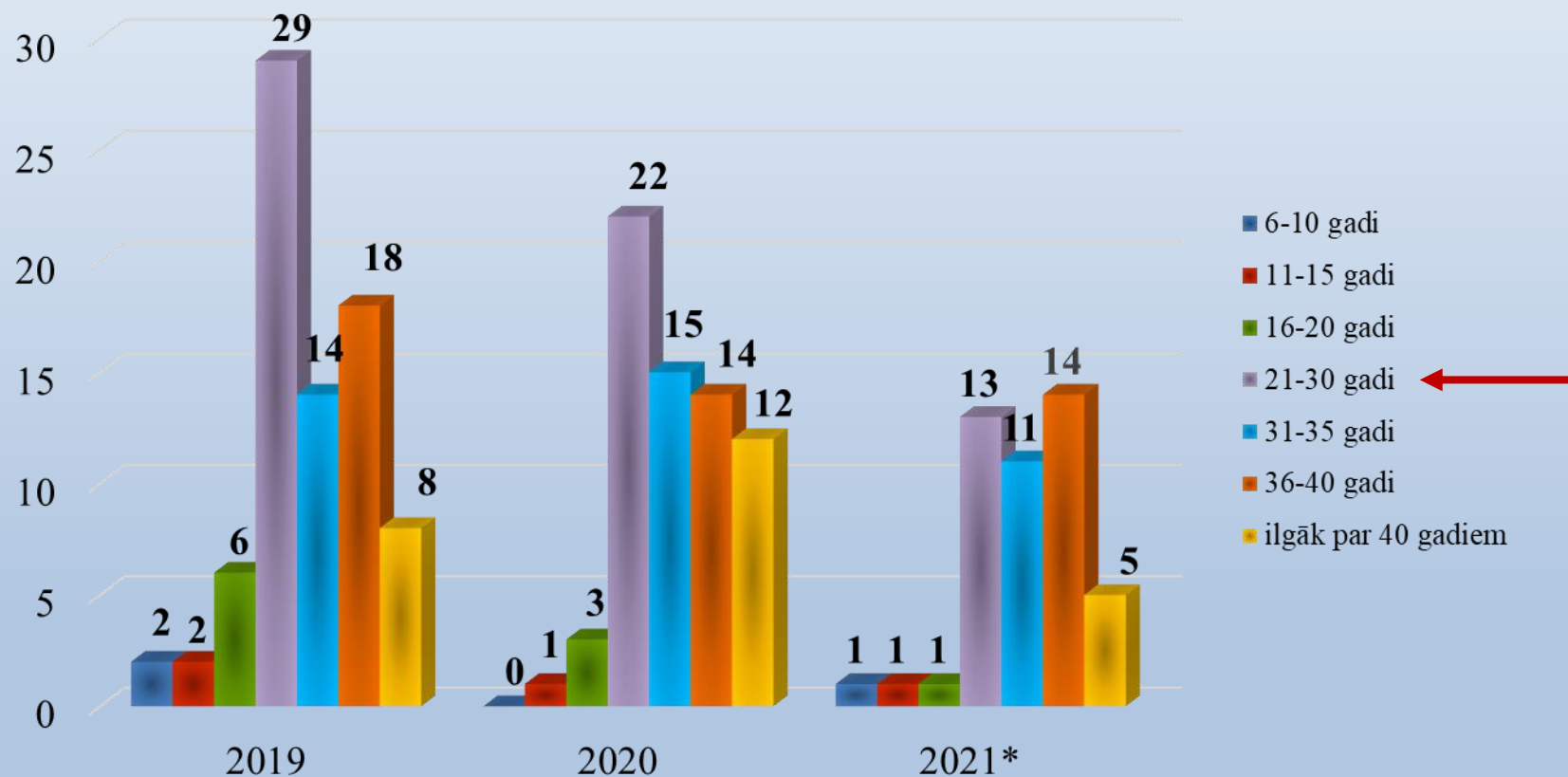

* Dati par 2021. gadu ir uzskatāmi par operatīvajiem datiem

Valsts darba
inspekcija

Pirmreizēji apstiprināto arodsaslimšanas gadījumu skaits pēc stāža psihoemocinālā riska faktora ietekmes

* Dati par 2021. gadu ir uzskatāmi par operatīvajiem datiem

Valsts darba
inspekcija

Vidējais portrets valsts pārvaldes nozarē nodarbinātajai personai

- Sieviete
- Vidēji 57 gadus jauna
- Ar vidēji 33 gadu darba stāžu kaitīgā faktora ietekmē
- Ar vidēji 4 apstiprinātām arodslimībām, no kurām primārā ir psihoemocionālā riska faktora izraisīta arodsaslimšana
- Turpina strādāt savā profesijā

Valsts darba
inspekcija

Vidējais portrets medicīnas un sociālās aprūpes nozarē nodarbinātajai personai

- Sieviete
- Vidēji 55 gadus jauna
- Ar vidēji 33 gada darba stāžu kaitīgā faktora ietekmē
- Ar vidēji 5 apstiprinātām arodslimībām, no kurām primārā ir psihoemocionālā riska faktora izraisīta arodsaslimšana
- Turpina strādāt savā profesijā

Valsts darba
inspekcija

Darba vidē virmo psiholoģiskā spriedze...

Iesniegumi VDI

«...Psiholoģiskā spiediena rezultātā paaugstinājās asinsspiediens, saasinājās hroniskas slimības. Kolēģis izteica nepamatotas piezīmes par darbu kvalitāti, kas būtiski palielināja darbu apjomu un noveda pie nervu sabrukuma. Tajā pašā dienā es apmeklēju ģimenes ārstu, man bija izrakstīta slimības lapa...(...). »

Valsts darba
inspekcija

Pašnāvības mēģinājumi vai draudi par pašnāvību darba vietā

-Jauna sieviete kolēģiem stāsta, ka grib sev nodarīt pāri (izdurt acis)...

-Darbinieks iebāza galvu zāgī, un tika iegriezta galvas āda. Iespējams pašnāvības mēģinājums, jo darbiniekiem par to bija teicis. Šobrīd tiek izmeklēts šis nelaimes gadījums darbā, kurā gūtas smagas traumas...

-Vadītājs, kurš ilgstoši strādājis pie apjomīga projekta, kļuva nomākts, nerunīgs, nolēca no ēkas 5. stāva ugunsdzēsšanas kāpnēm, izdzīvoja...

Valsts darba
inspekcija

Darba devējam

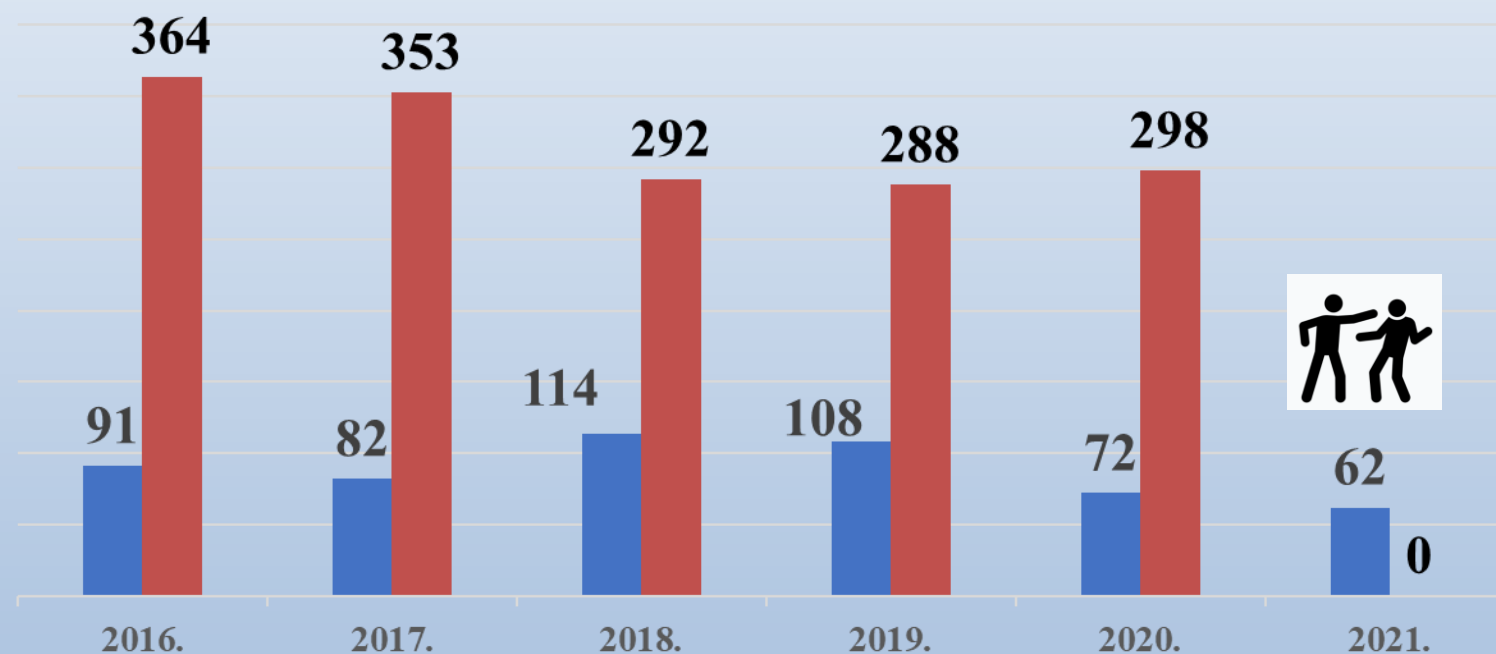
- Nepārslogot...
- Pamanīt.., arī strādājot attālināti...
- Nebūt vienaldzīgam...
- Palīdzēt...
- Rotācija citā amatā, izklūt ārā no rutīnas...
- Apmācības, konsultācijas ar speciālistiem...
- Darba maiņa...

Darba aizsardzības likuma 27. pants- darba devējs ir atbildīgs par nodarbināto drošību un veselību darbā.

Valsts darba
inspekcija

Nelaimes gadījumu skaita dinamika, kuru cēlonis ir vardarbība un pašnāvību skaits

■ Ng skaits, kuru cēlonis ir vardarbība pēc VDI datiem

■ Pašnāvību skaits valstī pēc SPKC datiem

Valsts darba
inspekcija

PALDIES!